

Amsterdam Studies

The Truth, the Whole Truth, and nothing but the Truth

Amsterdam Studies is a multi-lingual Internet forum for analyses on political, economic and cultural developments in Europe.

ISSN 1873-3042

Editor-in-chief: László Marác

Internet: www.federatio.org/amsterdamstudies.html

Email: lkmaracz@wanadoo.nl

László Marác: Kunt u mij vertellen waar het Westen eindigt?

Issue #7.

13 October 2006

Vanwege de historische uitbreidingen van de NAVO en de Europese Unie met staten uit het voormalige communistische Oost-Europa zijn de grenzen van het Westen weer een stukje opgeschoven in oostelijke richting. Op 1 april traden Estland, Letland, Litouwen, Slowakije, Slovenië, Bulgarije en Roemenië tot de NAVO toe, nadat in 1999 de ex-Oostbloklanden Polen, Tsjechië en Hongarije al waren toegetreden. Op 1 mei werden Estland, Letland, Litouwen, Polen, Tsjechië, Slowakije, Hongarije en Slovenië lid van de EU.

De vraag is: komen er nog nieuwe uitbreidingsrondes en waar houdt het Westen op? Op het NAVO-hoofdkwartier te Brussel op een studiedag voor Nederlandse academici op 26 maart waaraan de schrijver van dit artikel deelnam, kon niemand van de NAVO-officials vertellen waar het Westen eindigt. Op het hoofdkwartier gaat men nog steeds uit van een *open-door policy*, dat wil zeggen van de globale export van veiligheid, stabiliteit en democratie als definitie van het Westen. Of dit concept in de dynamiek van de strijd tegen het internationale terrorisme nog wel realistisch is, is hoogst twijfelachtig. Je moet oppassen de vijand niet op eigen terrein te veel speelruimte te geven waardoor het Westen van binnenuit bedreigd kan worden.

In deze bijdrage worden de geopolitieke gevolgen van de historische uitbreidingen toegelicht. Daarnaast gaan we in op de vraag waar de oostelijke grenzen van het Westen zijn.

Landschakels

Het gevolg van de nieuwste uitbreiding van de NAVO is dat er op het Europese continent territoriale continua zijn ontstaan van lidstaten. Er is als het ware om de oude kern van de NAVO een nieuwe Centraal- en Oost-Europese schil gelegd. Met de toetreding van Slowakije is het gat tussen Tsjechië en Hongarije opgevuld en door de toetreding van Slovenië zijn Hongarije en Italië geschakeld. Met de toetreding van Roemenië en Bulgarije is Griekenland nu ook over land bij het Westen getrokken. Hierdoor komen de staten van voormalig Joegoslavië ingeklemd tussen NAVO-leden en de Adriatische Zee. Dit leidt tot de *containment* van voormalig Joegoslavië. De kans dat er ooit nog conflicten in ex-Joegoslavië een regionale verspreiding kunnen krijgen is daardoor vrijwel nihil geworden. De Balkan is nu definitief getemd. Er zal wel behoefte blijven aan politionele operaties zoals een snelle inzet van de interventie-macht van de NAVO die in maart doortastend optrad in het ontbrandde conflict in het "Belfast van Kosovo", de Servische-Albanese stad Mitrovica.

Een afbakeningsdoctrine

De NAVO-uitbreiding is steeds voorafgegaan aan de uitbreiding van de EU. Hoewel er niet zo'n *masterplan* uitgezet lijkt te zijn, speelt de export van veiligheid zeker een belangrijke rol. Instabiele regio's worden gestabiliseerd door ze binnen te trekken in stabiele regio's. In de dynamiek van de uitbreiding is steeds gebleken dat het NAVO-gebied in het Oosten steeds het EU-gebied heeft omsloten. Dat is nu ook zo. In feite vormen de NAVO-leden Roemenië, Bulgarije en Turkije een schil om de uitgebreide EU. In feite zou een perfecte overlapping van EU- en NAVO-leden die ook nog eens een territoriaal continuüm vormen de meest ideale situatie zijn voor de afbakening van het Westen. Geografisch geschakelde landen met een Westerse identiteit in de zin van Huntington (1993) die een sociaal-economische en ideologische eenheid vormen, zijn ook voor hun veiligheid en stabiliteit op elkaar aangewezen.¹

In dit concept zijn de oostelijke grenzen van het Westen waar de Centraal-Europese staten de Baltische landen, Polen, Slowakije, Hongarije op de GOS-landen Rusland, Wit-Rusland en Oekraïne stoten. De Centraal-Europese landen zijn dan weer terug in hun oude geopolitieke positie als buffer aan Westerse kant tegen het Oosten. GOS-landen zijn lid van een andere civilisatie in Huntington's termen en zullen geen volwaardig lid kunnen worden van NAVO of EU.

Twee problemen

Bij deze afbakeningsdoctrine blijven er twee type problemen over. Ten eerste landen die geen territoriaal continuüm vormen met het Westerse bondgenootschap en geen Westerse identiteit hebben, hoewel ze wel Westers georiënteerd kunnen zijn. Dit zijn bijvoorbeeld landen uit Centraal-Azië, de Kaukasus en het Midden-Oosten. Het lijkt me dat er zeer terughoudend met een volwaardig Westers lidmaatschap voor landen uit dergelijke regio's moet worden omgesprongen. In termen van Huntington liggen dit soort landen in andere civilisaties. Op de lange termijn zouden zij bij een volwaardig lidmaatschap het Westen kunnen verzwakken, hoewel het verleidelijk is om Westers georiënteerde landen in andere civilisaties als *foothold* te gebruiken.

Het tweede probleem vormen landen die met het Westen wel een geografisch continuüm vormen maar eigenlijk geen Westerse identiteit hebben. Hierbij moet in het bijzonder gedacht worden aan Turkije. Turkije is ondanks alle inspanningen om haar sociaal-politieke systeem te moderniseren geen Westers land. Een van de argumenten om het land volledig te integreren in het Westen is dat het als een *check* kan functioneren in de strijd tegen het internationale terrorisme. Turkije kan met zijn

islamitische achtergrond en oprukkende fundamentalisme echter ook juist een uitvalsbasis worden voor operaties van het internationale terrorisme tegen het Westen.

Om de juiste beslissingen te nemen voor verdere uitbreidingen naar het Oosten van het Westerse bondgenootschap, dat wil zeggen landen op te nemen die uiteindelijk én EU-lid én NAVO-lid worden, is een heldere afbakeningsdoctrine van belang die gebaseerd is op een herdefiniëring van de Westerse identiteit. Dit is een noodzakelijke voorwaarde voor de garantie van de veiligheid en stabiliteit van het Westen. Tot toekomstige uitbreidingen moet alleen worden overgaan als nieuwe kandidaatlanden écht aan alle toetredingscriteria voldoen, deze landen geografisch aan het Westen geschakeld zijn en een onvoorwaardelijk Westerse identiteit hebben.

---

¹ Samuel P. Huntington, "The clash of civilizations", *Foreign Affairs* vol. 72, no. 3 (1993).